

Eösszekeöt, ami összekeöt: a krokodilbeör

A: Sok szemét fér el az ember életében, s – higgyék el – akkor szerencsés, ha megcsúszik vele olyasmiről, amely óvatossá, de legalábbis türelmesebbé, megértőbbé, hogy, hogy nem bölcsébbé teszi. Persze vannak köztünk szentek, szűzek és túlértékények, de hibátlanok nincsenek. Ha már az ember egyszer mondani kényszerül: mea culpa, akkor jó tudnia, elvileg elveszti azt a lehetőséget, hogy sarat dobáljon olyanokra, akik még nem kényszerültek ilyesmire. Az átlagember elvárna a „meaculpástól”, mielőtt bírál, nézzen tükörbe.

B: Az ember mindenképp hoz otthonról valamit, ezt vagy azt, de hoz. Aztán az „otthonról hozotthoz” jön még az a valami, amit szocializációnak szoktak nevezni. A tankönyvek szerint a fenotípus a genotípus plusz a társadalmi alakítótényezők matematikai műveletének összege. Jobb (esetleg rosszabb) esetben a családja is kiveti a részét a szocializáció folyamatából, mert persze faraghatnak krokodilt is az emberből. Sőt, az a legrosszabb, ha az embergyerekebe saját családja neveli bele a krokodilságot.

Állatmese: A krokodil sunyi állat. Aljas módon támad, hátulról jön, vagy alulról lehúzza a mélybe. Nem áll fel veled szemben: én vagyok a krokodil, vigyázz, meg szeretnék enni. Álcázza magát, beleolvad a környezetébe, s onnan tör rád váratlanul. A krokodil kitartó, tudja, a kis seb is jó seb, sok kis seb legyengít, s édesebb lesz a véred. A krokodil sohasem érzi magát erkölcsstelennek, sőt azt hiszi, az a követendő példa, ahogy ő viselkedik. Csúszómászóknak és a krokodiloknak kedves a mocsár. S bár a többség számára utált hely az ingovány, egy krokodil számára az ingovány a legbiztosabb talaj.

Kicsit hosszú volt ez a bevezető, de nézzék el nekem, meg fogja érni, radikális leszek, meg jobboldali, meg akármi, de most már mindegy, ha az embert olyan helyről sértegetik, ahol olyan emberek vannak, akiket eddig nézett valamire, akkor ideje megszólalni.

Ha az én apám megcsókolta volna mindenkinek, akkor most csendben lennék. Valami semleges dologgal foglalkoznék, nem írással, mert hiába nem bűnöm az apám bűne, én mégis szégyellnék kiállni az emberek elé. Ha az apám egykor nagy tisztelője lett volna az olasz vészőnyalábnak, a fascióknak, mert arra gondolt 1936–37 körül, hogy a társadalmi igazságosság megteremtője a rend Mussolini-féle változata lehet, akkor én most csendben lennék, s nem hánytorgatnám fel mások múltját. Ha az én apukámat mint titkos kommunisztát azzal a pártfeladattal bízták volna meg, hogy épüljön be a szocdemek közé, akkor nem mocskolnék másokat, befognám a számat, nem írnék egy sort sem. Ha az én apukám lett volna Rákosi propagandistája, állandóan kísértene a múlt, de legalábbis furcsának találnám, hogy miért kapott csak négy évet az én apukám egy olyan perben, amelyben vádlott-társait felakasztották. Ha az én apukám karrierjén minden izmus keresztül-kasul átrobogott volna, hogy élete végére mint a nyitott társadalom főkurátora osztozkodjon, természetesen más bugyellárisából, nos, akkor mélységesen hallgatnék, nem vádolnék senkit azzal: közpénzeket osztogat. Ha az én tesóm kezelne pártpénzeket, nem nagyon habzana a nyálam. Ha az én tesóm játszotta volna át Máté Lászlóval közösen a Vasárnapi Híreket a VICO-birodalomba, akkor nem lennék úgynevezett független médiaszakértő, s nem írnék az Élet és Irodalomba kolumnákat e témáról, arra gondolnék, bárkitől hihető az, amit én írok, de tőlem nem, pontosan az apukám és a tesóm miatt, őszintén szólva lesülne a bőr a pofámról. Csakhogy a krokodilbőr bírja a kiképzést. Cipőt csinálnak belőle.

Ha úgy hozza a sors, hogy az ember gyenge költőként, közepes drámaíróként és kiváló műfordítóként, még sem fér a bőrébe, és politikai publikációkra adja a fejét, kvázi valamilyen politikai ihlettől megszállt publicista lesz, akkor adjon arra, hogy nem lép be semmiféle politikai pártba, mert akkor már nem olyan az egész, mint ha legalább látszólag független lenne. Ha az ember, aki gyenge költőként verset ír Sztálin születésnapjára, majd az idő haladtával revidálja ifjúkori elkötelezettségeit, akkor nem mocskolódik, mert az olyan snassz. Ha az embernek az unokaöccse, vagy mit tudom én mije, valamilyen rokona külügyi államtitkárként azzal áll elő, hogy Magyarország mindig is az egységes Kína híve volt, akkor – ha az ember publicista – ír egy jó kis publicitást Matyi ne hülyéskedj már címmel. De az ember azért nem ír ilyet, mert egy pártban van az unokaöccsével, akkor az eléggé snassz. De ha Eörsi István Mátyás nevű külügyi államtitkár unokaöccse, hatalomgyakorlóként a haverokon keresztül saját irodáját bízza meg ÁV Rt.-s melókkal, kiemelt óradíjjal, s állandó készenléti átalányt hívhat le az ÁV Rt. számlájáról mintegy 3 millió forint értékben, akkor a publicista, aki politikus is, ha van egy csepp esze, nem ír gúnyosan az ÁV Rt. vezetőiről, nem simpergerezik, mert az nem csak snassz, de bunkóság is. Főként akkor, ha az ember pártja négy évig közös hatalomban volt egy sor megvetni való emberrel, akiknek hasonzorú haverjai lopni jártak be az ÁV Rt.-be és nem dolgozni. Emiatt az ember – ha ad magára – nem bunkózza le áttételesen a miniszterelnököt az ÉS karácsonyi számában, mert bárki megteheti, de ő nem, mert érintett, még ha nem is családpárti, csak krokodil.

Nem szeretnék gyűlöletet kelteni Vásárhelyi Mária médiabulldog úrhölgy iránt, tulajdonképpen nem is ismerem, egyszerűen indián vagyok, aki tiszteletben tartja az elmebe-tegeket.

Mindezeket csak azért írtam le, mert Vásárhelyi Mária az ÉS már említett kiadásának Médiabulldózer című írásában nehezményezi azt a számára nyilvánvaló politikai motivációt, amely az állami vállalatok napi Magyarországon való hirdetéseiben tárgyasul. Vásárhelyinek már előre fáj, hogy a Mahir esetleg megszabadul az állandóan veszteséges napi Magyarországtól, amelynek olvasótábora – szerinte – a gyűlölködésen szocializálódott, s amelynek veszteségeit ezután az adófizetők finanszírozzák majd tovább. Ez szörnyű – így a Vásárhelyi Mária –, közben egy kicsit belerugdos Stumpf főminiszterbe, kicsit komcsizik, persze csak finoman, az utalás szintjén.

Talán sejtik, mire futtatom ki ezt az írást. Hát persze, a krokodilbőrre, ami Eörsiékkel Vásárhelyiékkel összeköti. A krokodil egyébként az egyetlen állat, amely gondolkodás nélkül megtámadja társát, ha azt egy picit gyengének érzi. A krokodilnak nincs ideje érzelmeskedni, a krokodil mindig az adott pillanatnak él. Elvezi az életet.